

EDUCAREA INTELIGENȚEI EMOȚIONALE LA STUDENȚII PEDAGOGI – PREDICTOR IMPORTANT AL SUCCESULUI PERSONAL ȘI PROFESIONAL

Elena RUSU

Universitatea de Stat din Tiraspol

Educarea inteligenței emoționale la studenții pedagogi este considerată un predictor important al succesului personal și profesional. Dezvoltarea inteligenței emoționale la studenții pedagogi este oportună, deoarece poate prezice o carieră satisfăcătoare și un leadership eficient, oferindu-le studenților pedagogi competențe emoționale deja consolidate, pentru ca activitățile didactice în care se vor implica pe viitor, să se desfășoare productiv și acceptabil încă de la începutul carierei pedagogice.

Inteligența emoțională este considerată o capacitate personală de identificare și gestionare eficientă a propriilor emoții în raport cu scopurile personale, care are o valoare extrem de mare în viitoarea activitate educațională, deoarece asigură gestionarea competentă a energiei afective, a trăirilor emoționale, dându-le nuanță constructivă și determinând potențialul competențelor emoționale. Iată de ce, educarea inteligenței emoționale la studenții pedagogi reprezintă o prioritate a formării inițiale a viitorilor profesori, servind drept model de referință semnificativ în asigurarea competențelor profesionale, a calității, reușitei și eficienței activității didactice.

Cuvinte-cheie: *intelență emoțională (IE), competență emoțională, conștiința de sine, autoreglare, motivație, empatie, abilități sociale, studenți pedagogi, educarea IE.*

EDUCATING EMOTIONAL INTELLIGENCE OF THE STUDENTS PEDAGOGUES – AN IMPORTANT PREDICTOR FOR PERSONAL AND PROFESSIONAL SUCCESS

Educating emotional intelligence of the students pedagogues is considered as an important factor for the personal and professional success. Developing emotional intelligence of the pedagogue students is opportune because it determines a satisfactory career and an efficient leadership, giving pedagogue students emotional skills already consolidated for performing productively and acceptable future didactic activities.

Emotional intelligence is considered a personal ability to identify and manage efficiently personal emotions reported to personal aims, which has a very important value in future educational activity because it ensures reasonable management of the affective energy and emotions, giving them constructive tone and determining the potential of the emotional competencies. This is why educating emotional intelligence of the pedagogue students represents a priority of the initial forming of the future professionals, being a reference model, significant in ensuring professional competencies, quality, success and efficiency in didactic activity.

Keywords: *Emotional Intelligence (IE), emotional competence, self-consciousness, autoregulation, motivation, empathy, social abilities, of the pedagogue students, educating Emotional Intelligence.*

Imperativele de calitate ale societății contemporane revendică de la învățământul superior pedagogic formarea unor generații emancipate social și intelectual, purtătoare de valori autentice durabile, a modelelor emoționale competitive, a stilurilor și atitudinilor comportamentale civilizate. Astfel, obiectivul primordial al învățământului superior pedagogic modern constă în educarea resurselor umane deținătoare a competențelor de actori sociali armonios dezvoltați și performanți din punct de vedere profesional, moral, relațional. În acest sens, orice politică educațională angajată major într-o reformă esențială privind pregătirea cadrelor didactice include astăzi anumite priorități ce țin de revalorificarea paradigmelor profesionale, a profilului personalității educatorilor și a practicilor de formare a acestora.

Activitatea cadrului didactic se deosebește în mod esențial de alte activități profesionale și pretinde de la viitorii educatori o dezvoltare optimă sub raport socioafectiv cu competențe emoționale productive, care le-ar asigura un comportament echilibrat, motivat, orientat valoric, constructiv, sociabil. Predicția calității și succesul în activitatea didactică este condiționată, în mare măsură, de prezența și gradul dezvoltării celor două tipuri de competențe: **intelectuale** și **emoționale**. Competențele intelectuale au la bază *intelența academică, cognitivă* sau *generală* (IQ), iar competențele emoționale sunt fundamentate de *intelența emoțională* (IE).

În școala superioară, cel mai frecvent sunt acceptate și valorificate competențele academice sau intelectuale, profesorii fiind convinși că anume acestea asigură realizări preeminente și reușita în activitatea educațională, deplasând pe un plan mai secundar, nesemnificativ, formarea competențelor emoționale, sau a *intelenței emoționale*.

Valoarea inteligenței emoționale este demonstrată de studii empirice ale excelenței profesionale, astfel încât reflecțiile sugerate indică spre faptul că inteligența emoțională are un rol adesea mult mai mare în realizările din activitatea didactică decât inteligența academică. Potrivit opiniei expuse de M.Cojocaru-Borozan, „*inteligenta emoțională reprezintă, de fapt, o metacapacitate, de care depind maniera și eficiența cu care un subiect folosește atât inteligența cognitivă (IQ), cât și alte capacități*” [1, p.57].

Ne-am obișnuit deja să raportăm totul la gândire, intelectualizând orice, punând IQ în prim-plan, ignorând nemotivat aspectele afective, nedându-ne seama că anume acestea guvernează comportamentul din umbră. Convingerile lansate sunt sprijinite de Steven J.Stein și Howard E. Book, care consideră că „*indiferent cât de deșteptei am fi, dacă îi îndepărtăm pe ceilalți printr-un comportament agresiv, dacă suntem neatenți la felul în care ne prezentăm și nu avem suficientă rezistență la stres, nimeni nu va sta în preajma noastră pentru a vedea ce IQ ridicat avem*” [8, p.5].

Veracitatea conjuncturală și analiza contradicțiilor din mediul educațional tot mai mult ne atenționează că cele mai complexe și dificile probleme întâlnite în prezent la cadrele didactice sunt în fond de natură emoțională și țin de nedezvoltarea inteligenței emoționale. Controlul slab al emoțiilor, stresul, anxietatea, frustrările, extenuarea emoțională, situațiile conflictogene frecvente și alte implicații observate la cadrele didactice au generat necesitatea și oportunitatea dezvoltării inteligenței emoționale la studenții pedagogi.

Mai multe cercetări în domeniu [1,2,4,6,7] confirmă faptul că inteligența emoțională este un *predictor* important și mai de încredere în determinarea succesului personal și profesional. Iată de ce, educarea inteligenței emoționale la studenții pedagogi reprezintă o prioritate a formării inițiale a viitorilor profesori, servind drept model de referință semnificativ în asigurarea competențelor profesionale, a calității, reușitei și eficienței activității didactice.

Abilitatea de a lua decizii corecte, rezolvarea în mod eficace a multitudinii de obstacole, gestionarea eficientă a propriilor emoții, înțelegerea celor din jur, adaptarea socială cu succes, capacitatea de a stabili relații interpersonale într-un mod plăcut, chibzuit și prevenitor – toate acestea sunt asigurate de prezența unui nivel satisfăcător al inteligenței emoționale.

Inteligența emoțională este considerată drept capacitate personală de identificare și gestionare eficientă a propriilor emoții în raport cu scopurile personale, care are o valoare extrem de mare în viitoarea activitate educațională, deoarece asigură gestionarea competentă a energiei afective, a trăirilor emoționale, dându-le nuanță constructivă și determinând potențialul competențelor emoționale. Fiind o rezultată a profilului personologic, în opinia lui D.Goleman „*inteligenta emoțională determină potențialul de a însuși abilități practice bazate pe anumite elemente: conștiința propriilor afecte, reacții și resurse, motivație, autocontrol, empatie, sociabilitate. Inteligența emoțională arată proporția în care s-a izbutit să se transfere acest potențial în randamentul profesional*” [5, p.24].

Educarea inteligenței emoționale la studenții pedagogi este oportună, deoarece poate prezice o carieră satisfăcătoare și un leadership eficient, oferindu-le studenților pedagogi competențe emoționale deja consolidate, pentru ca activitățile didactice în care se vor implica pe viitor să se desfășoare productiv și acceptabil încă de la începutul carierei pedagogice. Totodată, inteligența emoțională îi orientează pe studenții pedagogi spre importante dimensiuni ale formării profesionale:

✓ *dezvoltarea carierei* – posedarea unei mentalități sănătoase, aprecierea adecvată și echilibrată a acțiunilor și stărilor sale emoționale, exploatarea rezonabilă a cunoștințelor, emoțiilor și statutului său social;

✓ *dezvoltarea abilităților manageriale* – posedarea abilităților de control, corecție și persuasiune, de comunicare eficientă intra- și interpersonală, abilități de gestionare corectă a conflictelor și situațiilor social-emoționale dificile;

✓ *dezvoltarea abilităților de colaborare și lucrului în echipă* – posedarea conștiinței sociale, a responsabilității colective, a empatiei, a capacităților de a fi cooperant, activ, precum și aptitudinea de a construi și menține relații benefice cu cei din jur.

Aceste dimensiuni nemijlocit își pun amprenta asupra personalității studenților pedagogi, motivându-i să fie mai curând „*contribuabili*” decât „*consumatori*” ai componentelor inteligenței emoționale. Stăpânirea de către studenții pedagogi a unor elemente din inteligența emoțională stimulează și încurajează competența emoțională și încrederea în sine, îi ajută să se descurce mai bine în societate, să se împotrivescă tendințelor nocive, să analizeze oportunitățile și presiunile sociale, să construiască și să mențină relații interpersonale eficiente. Cu cât mai dezvoltată este inteligența emoțională, cu atât șansele de a deveni mai buni specialiști este

mai mare. Inteligența emoțională îi ajută pe studenții pedagogi să aibă o atitudine pozitivă și mai optimistă față de ei înșiși, să posede o motivație îmbunătățită, să se împace mai bine cu ceilalți, să poată rezolva problemele cu care se confruntă, să facă față stresului, să fie mai puțin impulsivi, bucurându-se mai mult de viață.

Inteligența emoțională funcționează ca un „*manager al emoțiilor*”, în trei cadre semnificative: *propria persoană, persoanele din jur și barierele* care ar putea sta în calea înțelegerii și controlului eficient al emoțiilor. Administrarea pertinentă a emoțiilor și a sentimentelor, înțelegerea lor, evidențierea importanței emoțiilor în învățare, în relațiile interpersonale, în activitățile cotidiene, realizarea unui echilibru între ceea ce simte și ceea ce gândește, controlarea „impulsurilor grăbite” prezintă pentru un viitor educator calități stringente și indispensabile.

Formarea inteligenței emoționale la studenții pedagogi este incontestabilă, întrucât asigură resursele și deschiderea spre competențele emoționale, iar competențele emoționale sunt recunoscute în spațiul european al învățământului ca standarde profesionale ale cadrelor didactice. Iată de ce, calitatea serviciilor educaționale este foarte dependentă de prezența, manifestarea și nivelul dezvoltării inteligenței emoționale.

Făcând o analiză profundă a inteligenței emoționale, John Mayer și Peter Salovey [1] consemnează faptul că factura specială, care modelează și maximalizează randamentul într-o activitate didactică, depinde de *înțelegerea, tratarea și exprimarea celor 4 arii sau elemente generative* ale inteligenței emoționale. Acestea sunt:

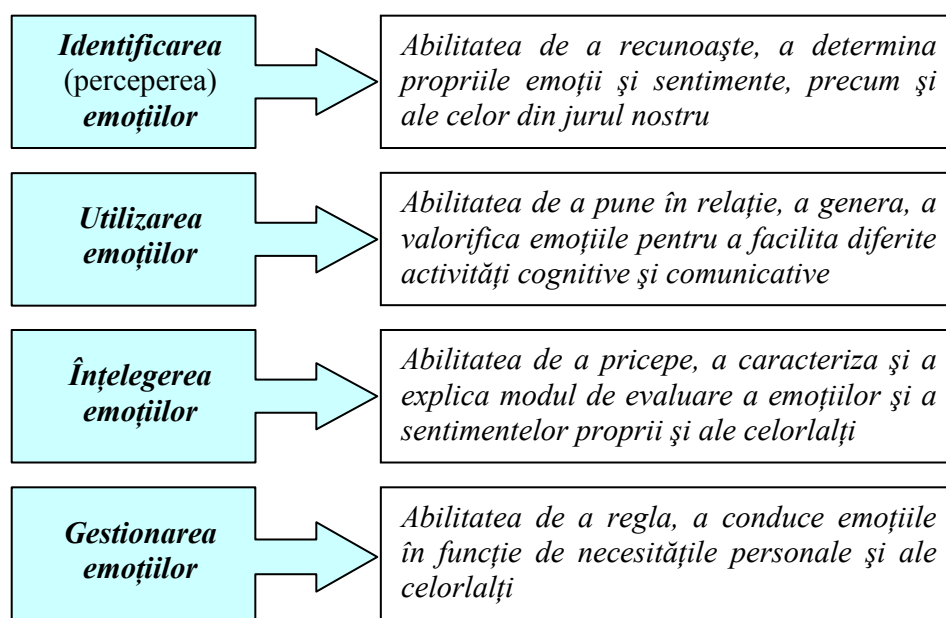

Fig.1. Elemente generative ale inteligenței emoționale după Mayer și Salovey, 1997.

Fiecare dintre aceste elemente are o contribuție unică la educarea inteligenței emoționale la studenții pedagogi, susținând anumite performanțe; în același timp, oricare dintre ele: *identificarea, utilizarea, înțelegerea și gestionarea* emoțiilor se „trage” într-o anumită măsură din celelalte, având o interdependență foarte activă. Conștientizarea și trăirea în mod autentic a acestor arii, eventual conduc la o pătrundere psihologică și la o înțelegere explicită a stărilor emoționale. Iar cei care au o certitudine mai mare asupra emoțiilor și sentimentelor proprii sunt „cârmaci” mai buni ai realității și existenței personale, având un simț mai sigur asupra felului în care reacționează în privința deciziilor proprii.

Studiul realizat în cadrul Universității de Stat din Tiraspol pe un eșantion de 104 persoane a scos în evidență necesitatea prezenței, precum și valoarea inteligenței emoționale la studenții-pedagogi, indicând o mulțime de avantaje în pregătirea lor pentru activitatea didactică.

Întru a avea o imagine clară, fără ambiguități, a profilului personalității studentului pedagog și pentru a cunoaște nivelul dezvoltării inteligenței emoționale la el, am apelat la *modelul inteligenței emoționale* dezvoltat de D.Goleman [2], integrat în bateria de teste pentru cunoașterea inteligenței emoționale în funcție de nivelul dezvoltării celor *cinci componente / domenii semnificative* de aptitudini ale inteligenței emoționale – BTPIE (Wood, Tolley, 2003) [3]. Astfel, acest model este considerat unul dintre cele mai rentabile în identifi-

carea profilului cultural și a valorii inteligenței emoționale în activitățile educaționale și profesionale, deoarece reflectă prezența competențelor emoționale de ordin personal și social.

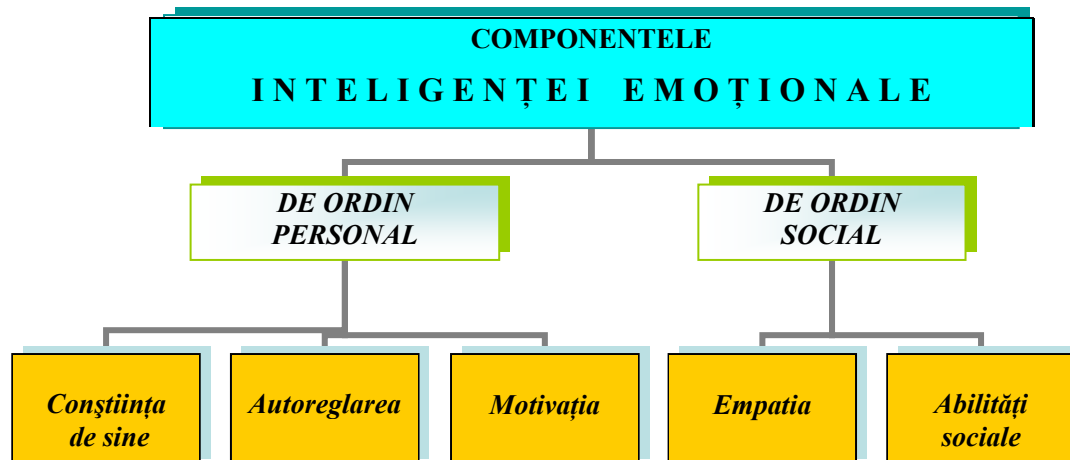

Fig.2. Modelul inteligenței emoționale după D.Goleman (2000).

Calitatea dezvoltării inteligenței emoționale a reprezentat nivelul dezvoltării celor cinci componente structurale ale inteligenței emoționale (determinate de modelul Goleman) într-un sistem de competențe exprimate în:

1. **Conștiința de sine** – cunoașterea și înțelegerea propriilor emoții, resurse și intuiții:
 - *Percepția propriei vieți afective*: recunoașterea emoțiilor, sentimentelor și a efectelor lor;
 - *Autoaprecierea corectă*: cunoașterea propriilor forțe și slăbiciuni;
 - *Încrederea în sine*: un puternic simț al valorii personale.
2. **Autoreglarea** – capacitatea de a dirija și controla propria stare emoțională:
 - *Autocontrolul*: ținerea sub control a emoțiilor și impulsurilor;
 - *Onestitatea și credibilitatea* (înspirarea încrederii): respectarea standardelor de integritate;
 - *Conștiinciozitatea*: asumarea răspunderii pentru prestațiile personale;
 - *Adaptabilitatea*: flexibilitate în fața schimbărilor;
 - *Spiritul inovator*: deschiderea spre noi idei, abordări și noi informații.
3. **Motivația** – canalizarea sentimentelor pentru atingea anumitor scopuri:
 - *Dorința de a reuși*: străduința de a progresa sau a atinge nivelul excelenței;
 - *Implicarea*: alinierea la obiectele comune ale grupului sau ale organizației;
 - *Inițiativa*: disponibilitatea de a acționa ori de câte ori se ivește o oportunitate;
 - *Optimismul*: perseverența în atingerea obiectivelor, în ciuda obstacolelor sau nereușitelor.
4. **Empatia** – perceperea sentimentelor, nevoilor și preocupărilor celorlalți:
 - *Înțelegerea celorlalți și a felului lor de a privi lucrurile*: trăirea sentimentelor celorlalți și participarea activă la preocupările sau îngrijorările lor;
 - *Ajutorarea celorlalți să evolueze*: perceperea posibilităților de progres ale altora și ajutorul de a-și dezvolta talentele;
 - *Simțul de orientare în serviciu*: a anticipa, a identifica și a împlini cerințele altor persoane;
 - *A ști să valorifici diversitatea etnică și rasială*: a cultiva oportunități prin intermediul oamenilor de diverse origini.
5. **Abilități sociale** (sociabilitatea) – stabilirea de relații, influența, comunicarea, managementul conflictului, conducerea, colaborarea, cooperarea, capacitatea de lucru în echipă:
 - *Exercitarea influenței*: folosirea unor tactici eficiente de persuasiune;
 - *Comunicarea*: ascultarea și receptivitatea în transmiterea mesajelor convingătoare;
 - *Aplanarea conflictelor*: negocierea și rezolvarea divergențelor;
 - *Arta conducerii*: inspirarea și conducerea membrilor grupurilor;
 - *Catalizarea schimbărilor*: inițierea sau gestionarea schimbărilor care intervin;
 - *Crearea de legături*: crearea și întreținerea relațiilor avantajoase;
 - *Colaborarea și cooperarea*: conlucrarea cu ceilalți în îndeplinirea de scopuri comune;
 - *Munca în echipă*: crearea sinergiei de grup pentru realizarea obiectivelor colective [6, p.28].

Experimentarea în praxisul educațional universitar, cu toate dificultățile și riscurile scontate, este cea mai sigură cale de cunoaștere a inteligenței emoționale la studenții pedagogi și de intervenție ameliorativă justificată, motivată și eficientă. Studiul pedagogic a avut un caracter observațional-experimental și s-a desfășurat în *trei etape: constatare, formare și control*, fiecare din ele având predicțiile sale specifice și propriile particularități metodologice.

La etapa de constatare au fost determinate niveluri divergente ale variabilelor cercetate, derivate din dimensiunile inteligenței emoționale, incluzând caracteristicile cantitative și calitative. Astfel, aceste rezultate au constituit un punct de plecare în inițierea și desfășurarea programului formativ centrat pe dezvoltarea inteligenței emoționale.

Programul de dezvoltare a inteligenței emoționale s-a desfășurat în cinci direcții de formare, consolidare și ameliorare a IE: *autoreglarea, conștiința de sine, motivația, empatia și abilități sociale*. Fiecare din aceste direcții a urmărit dezvoltarea și armonizarea intra- și interpersonală a studenților pe mai multe arii de competență, pregătindu-i pentru integrarea cu succes și compatibilitate cu viitoarea activitate educațională.

Programul formativ a inclus mai multe activități psihopedagogice, având ca scop sprijinirea dezvoltării inteligenței emoționale la studenți, însușirea de noi experiențe afective, formarea autoreglării, conștiinței de sine, empatiei. O atenție sporită s-a acordat evaluării expresivității, echilibrului și stabilității emoționale manifestate în cadrul activităților psihopedagogice, conștientizării de către participanți a reușitelor și nereușitelor emoționale în comportamentele sale și reacțiile la aceste forme. În cadrul activităților au fost create premise reale de satisfacere a trebuințelor de autodezvoltare emoțională și educare a competențelor de ordin afectiv. Conștientizarea perspectivelor inteligenței emoționale, atât în viața personală, cât și în cea profesională, a condus la mobilizarea activă și a generat reflecții apreciabile privind ameliorarea și antrenarea experiențelor emoționale și avansarea profilului emoțional individual.

Studiile experimentale ne-au demonstrat că inițial o bună parte din studenții investigați posedau un control insuficient (sau slab) asupra emoțiilor și că de multe ori nici nu percepeau adecvat stările sale afective. Astfel, fiind copleșiți de anumite emoții (de cele mai multe ori negative), ei aveau dificultăți în identificarea cauzelor care le-a provocat aceste emoții și nu puteau deține controlul asupra exprimării lor. Când emoții ca: mâhnirea, îngrijorarea, supărarea, deprimarea erau de mare intensitate și durata lor depășea anumite limite, acestea se transformau în extreme periculoase – anxietate, furie necontrolată, gelozie, antipatie. În urma aplicării programului formativ s-a reușit prevenirea și echilibrarea acestor stări, iar pentru unele chiar înlăturarea și evitarea lor.

Dimensiunile pentru care s-au înregistrat cei mai mari indici, după intervențiile formative, se raportează la stabilirea relațiilor interpersonale și la cunoașterea emoțiilor celorlalți. În timp ce pentru alte trăsături ale inteligenței emoționale și, în special, care țin de cunoașterea personală, autocontrolul emoțiilor negative, înțelegerea cauzelor care provoacă nemulțumirea sau supărarea, elaborarea unor soluții pentru rezolvarea situațiilor de conflict, relaxarea în momentele de furie – aprecierile sunt mai modeste, ceea ce sugerează nevoia unor antrenamente mai frecvente. Considerente speciale am putea atribui motivației afective, care a și determinat satisfacerea sentimentală și confortul emoțional al fiecărui student pedagog în cadrul grupului de lucru. Nevoia de a fi apreciat, respectat, simpatizat de colegi i-a motivat afectiv la un comportament constructiv și la satisfacerea așteptărilor sentimentale. Dând dovadă de încredere și înțelegere față de cei din jurul lor, studenții se simțeau motivați emoțional de faptul că colegii le înțeleg sentimentele și emoțiile trăite. Motivația afectivă i-a încurajat pe subiecți și la o adaptare socială mai ușoară, inspirându-le atașamentul și bucuria apartenenței la un grup și a utilității lor.

De asemenea, s-a constatat că abilitățile sociale, empatia, motivația și conștiința de sine corelează cel mai puternic cu comportamentul emoțional inteligent, spre deosebire de autoreglare, care a corelat cel mai slab.

Complexitatea activităților psihopedagogice aplicate în cercetarea experimentală a fost orientată spre formarea, ameliorarea și consolidarea componentelor structurale ale inteligenței emoționale, având drept finalitate sporirea și extinderea nivelului de dezvoltare a IE. Calitatea dezvoltării inteligenței emoționale este reprezentată într-un sistem de capacități. Astfel, studenții pedagogi care au înscris un *nivel înalt* al IE au manifestat următoarele calități:

- ✓ *Nu le este teamă să-și manifeste emoțiile. Își exprimă emoțiile și sentimentele clar și direct utilizând fraze care încep cu: „Eu simt ...”;*
- ✓ *Nu sunt dominați de sentimente negative, precum: teamă, griji nejustificate, rușine, jenă, dezamăgire, lipsă de speranță, lipsă de putere, dependență, victimizare, descurajare;*

- ✓ *Disting adecvat formele nonverbale și paraverbale în comunicarea interpersonală;*
- ✓ *Contrabalansează sentimentele cu rațiunea, logica și realitatea;*
- ✓ *Acționează din dorință, nu din sentimentul de datorie, vină, forță sau obligație;*
- ✓ *Sunt independenți, încrezători în propriile forțe și au un moral puternic, manifestă optimism rămânând totodată realiști;*
- ✓ *Pot identifica adecvat emoțiile și sentimentele proprii și ale celor din jur, nu se blochează în caz de frică sau îngrijorare, au control bun asupra trăirilor și reacțiilor emoționale.*

Iar studenții pedagogi, care au demonstrat nivel scăzut sau mic de inteligență emoțională, dispun de următoarele calități:

- ✓ *Nu-și asumă responsabilitatea pentru propriile emoții și sentimente, ci dau vina pe cei din jur. Deseori atacă, comandă, critică, întrerup, dau sfaturi necerute, plasează vina pe alții;*
- ✓ *Nu sunt sinceri, ascund informații sau chiar mint în legătură cu sentimentele proprii;*
- ✓ *Exagerează sau minimalizează propriile sentimente, sunt indirecti și evazivi;*
- ✓ *Sunt insensibili la sentimentele celor din jur, nu sunt empatici, nu simt compasiune;*
- ✓ *Sunt rigizi, inflexibili, au nevoie de reguli clare pentru a se simți în siguranță;*
- ✓ *Nu se gândesc la emoțiile și sentimentele celorlalți înainte de a acționa;*
- ✓ *Deseori se lasă „purtați de val” în ciuda bunului simț, sunt ușor influențabili;*
- ✓ *Deseori sunt pesimiști, ducând la distrugerea bunei dispoziții a celor din jur, iar uneori pot fi optimiști la nivel exagerat, până la punctul în care devin irealiști, negând temerile fundamentate ale celorlalți.*

Concluzii

Studiul realizat a scos în evidență necesitatea educării și valoarea inteligenței emoționale la studenții pedagogi, indicând o mulțime de avantaje în formarea profilului lor emoțional și în pregătirea pentru viitoarea activitate profesională. Totodată, ne-a permis să facem și unele precizări despre predicțiile și elementele inteligenței emoționale care au pondere în asigurarea succesului personal și profesional:

✓ *Cunoașterea propriilor emoții.* În relațiile cu ceilalți se transmit anumite tipuri de informații, sentimente sau reacții, care uneori sunt dificil de a fi exprimate în mod clar și corect, întrucât nu se reușește decodificarea adecvată a conținutului. Cel mai des aceste tipuri de situații sunt generatoare de conflicte. Pentru evitarea lor, e necesar să-i învățăm pe studenții pedagogi să descifreze ce anume înseamnă aceste emoții și mesaje exprimate atât la nivel verbal, cât și la cel non-verbal, astfel încât să fie corect recepționat conținutul mesajelor. Cunoașterea emoțiilor personale și folosirea lor adecvată este extrem de importantă în stabilirea relațiilor interpersonale, asigurând succes acestor relații.

✓ *Gestionarea emoțiilor.* Prin cunoașterea și controlarea emoțiilor personale se pot obține informații importante asupra felului în care decurge gândirea, asupra scopurilor și aspirațiilor de viață și asupra modului în care fiecare își definește succesul personal în cadrul unui grup social. Am sesizat că unii studenți cu trecut academic impresionant nu se simt împliniți din punct de vedere emoțional, iar alții, care nu au realizat în acest aspect atât de multe, manifestau satisfacție pentru modul lor de viață.

✓ *Direcționarea emoțiilor către un scop.* Scopul este criteriul după care se gestionează emoțiile. În acest sens este foarte importantă cunoașterea scopului, a dorințelor, pentru formarea unui comportament potrivit în vederea realizării opțiunilor înaintate. Este de la sine clar că studentul pedagog, care are foarte clar stabilite anumite obiective profesionale, știe exact ce dorește și se va realiza din punct de vedere carieristic.

✓ *Prezența empatiei.* Capacitatea de a se identifica mintal și emoțional cu dorințele, așteptările, sentimentele altei persoane necesită conștiința de sine și conștiința altui sine (adică, obiectul empatiei), un cadru moral și un cadru estetic de referință. Pentru dezvoltarea capacităților empatice este necesar să se cunoască și să se conștientizeze propriile stări emoționale, deoarece empatia nu înseamnă trăirea emoțiilor altei persoane, ci doar înțelegerea lor, pornind de la experiența proprie. Empatia are o însemnătate destul de mare în stabilirea relațiilor interpersonale și este caracteristica esențială care definește un bun lider (investigațiile ne-au demonstrat că în grupele unde liderul utilizează stil empatic de conducere a grupului relațiile interpersonale între membrii grupului sunt prietenoase, pozitive, cu un grad sporit de reciprocitate).

✓ *Capacitatea de a construi relații pozitive.* Atunci când energia și emoțiile vizează un scop, emoțiile se exprimă și se identifică într-o manieră coerentă. Astfel, se reușește conștientizarea comportamentului și asumarea responsabilității în relațiile interpersonale, lucru care ajută la reducerea conflictelor.

Inteligența emoțională, fiind o componentă importantă a competențelor emoționale (iar competențele emoționale sunt recunoscute în spațiul european al învățământului ca standarde profesionale ale cadrelor didactice), constituie și un generator al relațiilor armonioase cu ceilalți; ea este mijlocul de a inventaria forțele afective, este abilitatea de a interpreta corect situațiile personale, este forma de a convinge, a conduce, a negocia, a aplana conflictele, de a coopera și de a lucra în echipă – toate acestea fiind și constituente ale profilului cultural al cadrului didactic, care influențează calitatea serviciilor educaționale.

Referințe:

1. Roco M. Creativitate și inteligență emoțională. - Iași: Polirom, 2004, p.143-144.
2. Goleman D. Inteligența emoțională – cheia succesului în viață. - București: Allfa, 2004, p.26.
3. Wood R., Tolley H. Inteligența emoțională prin teste. - București: Meteor press, 2003.

Bibliografie:

1. Cojocaru-Borozan M. Teoria culturii emoționale. - Chișinău: Tipografia UPS „I. Creangă”, 2010.
2. Cojocaru-Borozan M. Condiții definitorii pentru dezvoltarea culturii emoționale a viitorilor pedagogi. – În: Pedagogia umanistă în contextul culturii învățării: Materialele Conferinței științifico-practice internaționale. - Chișinău, 2009, p.77-84.
3. Cosnier J. Introducere în psihologia emoțiilor și a sentimentelor. - Iași: Polirom, 2007.
4. Elias Maurice J., Tobias Steven E., Fridlander Brian S. Inteligența emoțională în educarea copiilor. - București: Curtea veche, 2002.
5. Goleman D. Inteligența emoțională. - București: Curtea veche, 2008.
6. Stein Steven J., Book Howard E. Forța inteligenței emoționale: inteligența emoțională și succesul vostru. - București: Allfa, 2003.

Prezentat la 14.11.2012